

Veiligheid op onze boerderij Herenboeren Wenumseveld

WENUMSEVELDWEG 99 Hoek Wenumsedwarsweg Wenum-Wiesel		
Boer / BHV: 06 -11 97 1894 boer.wenumseveld@herenboeren.nl	Mas van de Pol	Boer / BHV: Fabian Kemps Verhage 06 -23 33 3670 boer.wenumseveld@herenboeren.nl
Veiligheidsmedewerker: 06 -51 75 0850 t.casteel@upcmail.nl	Theo Casteel	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	<i>Algemeen</i>	3
1.2	<i>Vijf gedragsprincipes.....</i>	3
2	Gedragsregels	4
2.1	<i>Algemeen</i>	4
2.2	<i>Arbeidsmiddelen en gereedschappen</i>	4
2.3	<i>Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)</i>	4
3	Arbeidsomstandigheden en verzuim voor de boeren	5
4	Bedrijfshulpverlening	5
4.1	<i>BHV-ers op de boerderij:</i>	5
4.2	<i>Opleiding BHV:</i>	5
5	Kinderen	6
5.1	<i>Veiligheid.....</i>	6
5.2	<i>Educatie.....</i>	6
6	Machineveiligheid	6
6.1	<i>Algemeen</i>	6
6.2	<i>Gevaarlijke handgereedschappen en machines.....</i>	7
6.2.1	<i>Motorkettingzaag.....</i>	7
6.2.2	<i>Bosmaaier.....</i>	7
6.2.3	<i>Lasapparatuur</i>	8
6.3	<i>Tractor en groot materieel.....</i>	8
6.3.1	<i>Instructie:</i>	8
6.3.2	<i>Trekker rijbewijs:.....</i>	8
6.3.3	<i>Aftakas:.....</i>	8
6.3.4	<i>Aanbouwdelen aan de trekker</i>	9
7	Persoonlijke Beschermings Middelen (PBM)	9
7.1	<i>Voorkomen is beter dan genezen,.....</i>	9
7.2	<i>Welke middelen wanneer gebruiken?.....</i>	9
7.3	<i>Werkmethoden</i>	10
8	Dieren op de boerderij	10
9	Biologische agentia	10
9.1	<i>Planten en schimmels.....</i>	10
9.2	<i>Biologische factoren en infectiezieken in bos en natuur</i>	11
9.2.1	<i>Eikenprocessierups.....</i>	11
9.2.2	<i>Teken en ziekte van Lyme</i>	11
9.2.3	<i>Wespen en bijen.....</i>	12
9.2.4	<i>Wilde dieren en kadavers (vogelgriep)</i>	12
9.3	<i>Zoönosen.....</i>	12
10	Ongevallen en incidenten	12
10.1	<i>Preventie</i>	12
10.2	<i>Eerste Hulp en ambulance/huisarts</i>	13
10.3	<i>Incidenten registratie</i>	13
	Bijlage 1. Calamiteitenkaart	14
	Bijlage 2. Boodschappen bestellijst	15
	Bijlage 3. Ongevalsregistratie	16

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Met dit 'veiligheidshandboek willen wij gespecificeerd aangeven waaraan de boeren én leden zich houden bij het werken op onze Herenboerderij. Wij verwachten dan ook dat deze informatie bijdraagt tot een kwalitatief goede, veilige en efficiënte uitvoering van de werkzaamheden.

In het algemeen geldt dat het bestuur en haar boeren alsook de commissie-coördinatoren er – samen met elkaar - voor zorgen dat de hulptroepen en leden hun werkzaamheden veilig kunnen verrichten. De leden, boer en loonwerkers moeten de veiligheidsrichtlijnen opvolgen, die gegeven zijn om het werk goed en veilig uit te voeren. Veilig en gezond werken is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van allen die bij onze boerderij betrokken zijn.

Van alle leden en boeren wordt verwacht dat zij zich aan overeengekomen gedragsregels houden. Dit om de onderlinge verhoudingen met de leden en boeren gezond te houden en de veiligheid op de Herenboeren Wenumseveld.

Omdat de leden mede-eigenaar zijn binnen de coöperatie Herenboeren Wenumseveld is ieder lid verantwoordelijk voor het eigen handelen en de veiligheid van eigen kinderen en meegebrachte gasten. Als bestuur dragen wij de primaire verantwoordelijkheid voor de veiligheid en gezondheid van de boeren en leden.

De activiteiten op een Herenboerderij brengt een tal van gevaren en bijbehorende risico's met zich mee. Naast gevaarlijke machines (trekker en in combinatie met de trekker de aangekoppelde machines, bosmaaier etc. hebben we ook te maken met de aanwezige dieren (koeien met kalveren, een stier, varkens met biggen, kippen die onberekenbaar kunnen zijn en letsel kunnen veroorzaken. Ook insecten (bijen, wespen, horzels, teken, etc.) kunnen voor ziekte of een allergische reactie zorgen. Ook kunnen giftige planten of uitwerpselen van vossen, ratten, muizen en andere dieren aanleiding geven tot ziekteverschijnselen.

Vanuit de Herenboeren Wenumseveld wordt dan ook aandacht gegeven aan veiligheid en gezondheid van alle leden en herenboeren – boeren. Voorlichting en kennis delen is met het oog op de veiligheid en gezondheid en het telen van groenten en verzorging van boerderijdieren. Dit is zeker van toepassing op onze kinderen. Kinderen zijn bij ons altijd van harte welkom! Echter zijn zij zich onbewust van de gevaren op een boerderij en verdienen dan ook onze aandacht. Als ouder ben je ook op het terrein van de herenboeren verantwoordelijk voor de veiligheid en welzijn van je eigen kind.

Om veilig en met plezier te kunnen werken, en ongevallen en incidenten te voorkomen is het belangrijk om kaders te stellen hoe wij met elkaar omgaan en welke afspraken wij met elkaar maken. Hiervoor zijn regels opgesteld met betrekking tot gedrag, het gebruik van apparatuur, machines en handgereedschappen en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

1.2 Vijf gedragsprincipes

- Ik ben verantwoordelijk voor mijn eigen veiligheid en gezondheid én die van anderen.
- Ik geef het goede voorbeeld in mijn gedrag en volgen van afspraken.
- Ik sta open voor feedback en geef die ook aan anderen.
- Ik houd mij aan veiligheids- en de gedragsregels.
- Ik meld incidenten en bijna-incidenten en draag zo bij aan ideeën voor verbetering

Door elkaar hiermee te helpen en samen te werken zorgen wij ervoor dat het een veilige en gezonde omgeving gecreëerd wordt.

2 Gedragsregels

2.1 Algemeen

Naast de boer als bedrijfsleider, die op zijn of haar beurt wellicht loonwerkers inhuurt, draait de boerderij vooral op de hulp van zeer enthousiaste leden. Iedereen die op de boerderij werkt is verplicht de nodige voorzichtigheid en zorgvuldigheid in acht te nemen om gevaren voor de veiligheid en gezondheid van henzelf en dat van anderen te voorkomen.

Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden op het terrein van de Herenboeren Wenumseveld bepaalt de aangestelde Boeren Fabian en/of Mas welke activiteiten uitgevoerd kunnen worden.

Bovenstaande geldt met name voor:

- Het is eenieder verboden handelingen te verrichten waardoor gevaar voor henzelf of andere personen kan ontstaan, of die schade aan eigendommen tot gevolg kan hebben. Onderling respect is op onze boerderij een kernwaarde en ongewenst gedrag wordt uiteraard niet geaccepteerd.
- Binnen Herenboeren Wenumseveld heeft Theo Casteel de taak van Veiligheidsmedewerker. Voor vragen op het gebied van veiligheid en gezondheid kunt je bij hem terecht. De risico-inventarisatie en –evaluatie van onze Herenboerderij en het bijbehorende plan van aanpak vormen de basis voor wat de Veiligheidsmedewerker moet weten.
- Op het terrein van de Herenboeren Wenumseveld worden geen alcohol of drugs gebruikt.
- Roken In de gebouwen en opstallen is niet toegestaan.
- Houdt toezicht op eigen kinderen en meegenomen gasten (eigen verantwoordelijkheid).
- Meewerken en ondersteuning geven aan instructies en voorlichting (werkzaamheden)
- Incidenten en bijna-ongevallen of gevaarlijke situaties dienen direct gemeld te worden bij de boeren Fabian en/of Mas.

2.2 Arbeidsmiddelen en gereedschappen

- Handgereedschap alleen gebruiken waarvoor het bedoeld is.
- Landbouwmachines en gemotoriseerde arbeidsmiddelen alleen gebruiken als toestemming verkregen is van de Herenboeren – boeren en deze gebruiken zoals in de gebruikshandleiding beschreven of door de boer geïnstrueerd is.
- Als bestuurder van de trekker en bediener van de gemotoriseerde arbeidsmiddel ben je verantwoordelijk voor de veiligheid van jezelf en die van de personen die rondom de trekker of in de nabijheid van de gemotoriseerde arbeidsmiddel bevinden.
- Indien er gebreken aan handgereedschap of gemotoriseerde arbeidsmiddelen geconstateerd worden dient dit direct gemeld te worden bij de Herenboeren – boeren. Defect apparatuur en handgereedschap dient door de boer buiten gebruik gesteld te worden.

2.3 Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

- Bij verschillende werkzaamheden worden het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen verplicht gesteld zoals bij het gebruik van gemotoriseerde arbeidsmiddelen.
- Bij werkzaamheden met handgereedschappen worden persoonlijke beschermingsmiddelen aanbevolen om incidenten/ letsel te voorkomen. Houd je hieraan.
- Werken in de buitenlucht is gezond echter kan door direct en indirect zonlicht huidverbranding optreden. Zorg voor zonnebrandcrème en/of huid bedekkende kleding, hoed of pet of een parasol om jezelf te beschermen.
- Werken in de kas gaat met een hoge luchtvochtigheid en hoge temperatuur gepaard. Zorg voor voldoende drinken (water) en voor voldoende afkoeling (regelmatig pauzeren).

3 Arbeidsomstandigheden en verzuim voor de boeren

Dit is vooral van belang voor de Herenboeren-boer – want zij zijn in dienst bij Herenboeren Nederland - én voor het bestuur van de coöperatie. Herenboeren Nederland heeft een HANDBOEK VERZUIM- EN ARBOBELEID aan de boer ter beschikking gesteld. Hierin staan zaken vermeld als:

- Herenboeren NL: circulaire werkgever
- Ziekteverzuimbeleid
- Het ziekteverzuimbegeleidingsprotocol
- Belangrijke contactgegevens
- Preventief Medisch Onderzoek
- Verzuimprotocol
- Arbobeleid

Dit verzuim en arbeidsomstandigheden handboek is apart beschikbaar.

4 Bedrijfshulpverlening

4.1 BHV-ers op de boerderij:

Op het Wenumseveld zijn de boeren in het bezit van een geldig BHV certificaat. En zijn hulpmiddelen beschikbaar ingeval er een ongeval / incident heeft plaats gevonden.

Verbanddoos: Deze hangt bij de deur in het kantoor. Heb je een ongeluk gehad en daarbij EHBO of verbandmiddelen nodig, vul dan gelijk ook een incidentmeldingsformulier in zodat wij inzicht krijgen in alle voorgevallen ongelukken en incidenten.

Mis je onderdelen als pleisters, schaartje? Meld het de Boer, hij kan zorgen voor het aanvullen van de verbanddoos.

Zorg altijd dat de doos op de juiste wijze wordt gesloten.

Brandblusser: de brandblusser staat/hangt in het kantoor. Zorg dat deze niet wordt verplaatst, zodat niemand misgrijpt tijdens een calamiteit. Meld het gebruik aan de boer wanneer de handblusser bij een beginnende brand ingezet is zodat hij/zij kan zorgen dat de blusser wordt vervangen, onderhouden en gevuld. Is er brand geweest waarvoor de handbrandblusser ingezet is, vul dan gelijk ook een incidentmeldingsformulier in zodat wij inzicht krijgen in alle voorgevallen ongelukken en incidenten.

Vergeet ook het jaarlijks onderhoud niet!

Oogspoeling: je hebt iets in je oog gekregen? Gebruik daarvoor de oogspoelfles. Deze staat in het kantoor van de boer. Indien je het hebt gebruikt, dan graag direct hiervan melding maken bij de boer zodat hij/zij voor vervanging kan zorgdragen. **Let op!** Een oogspoelfles heeft een beperkte houdbaarheid. Zie daarvoor de datum op de oogspoelfles.

4.2 Opleiding BHV:

Via Herenboeren NL kan ieder jaar een BHV-cursus worden gevolgd, regulier dan wel een herhalingscursus. In de cursusgroep (8-12 personen) zitten alleen Herenboeren-boeren en/of leden. De cursus bestaat (m.u.v. Corona tijd) uit 2 dagdelen en wordt in de rustige periode gegeven (januari, februari). De cursus wordt -indien daar mogelijkheden voor zijn- gegeven op een lopende Herenboerderij en rouleert elk jaar, waardoor de deelnemers ook een kijkje bij de collega's kunnen nemen. Voor deelname: secretariaat@herenboeren.nl o.v.v. BHV & naam coöperatie.

5 Kinderen

5.1 Veiligheid

Voor kinderen is een boerderij echter geen veilige plek. Daarom moeten kinderen altijd onder begeleiding en toezicht staan van een volwassene! Als hoofdregel geldt dat de ouders/begeleiders van kinderen verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van kinderen en het zich houden aan alle regels. Herenboeren Nederland en/of Herenboeren Wenumseveld zullen door de ouders/begeleiders volledig gevrijwaard worden van enige schadeclaim. Alle instructies van de begeleiders en/of boer moeten opgevolgd worden.

Verder mogen zij niet op plekken komen waar dieren zijn of met apparatuur wordt gewerkt.

Kinderen mogen onder begeleiding wel van achter een hek en op veilige afstand kijken naar dieren.

5.2 Educatie

Het educatieve element van een Herenboerderij vinden wij erg belangrijk.

Zelf voeren van dieren is niet toegestaan! Wel kan het voederen van dieren een onderdeel van een geleid educatief programma zijn.

Er wordt een speciale kidscorner ingericht, waar kinderen onder toezicht zelf kunnen zaaien en oogsten. Verder zullen er onder begeleiding educatieve activiteiten worden ontwikkeld, mede gericht op biodiversiteit.

6 Machineveiligheid

6.1 Algemeen

Werk altijd met een **CE-gemarkeerde machine**, zorg dat je de documentatie en **gebruikshandleiding** goed gelezen hebt. Als een machine gewijzigd wordt moet deze na wijziging nog steeds aan de machinerichtlijn en CE-conformiteitsverklaring voldoen. Zelfgemaakte machines of eigen wijzigingen zijn niet toegestaan. De gebruikshandleidingen van de machines op onze boerderij vind je in het kantoor van de boer.

- **Het gebruik van eigen elektrisch hobbygereedschap (230 V of 400 V) is niet toegestaan.**
- **Goedkeuring en toestemming boer:** de boer is degene die de machines het beste kent. Ga nooit zonder toestemming van en instructie door de boer aan de slag met de (landbouw)machines.
- **Start met (visuele) inspectie:** Controleer de machine voordat de werkzaamheden starten. Voer altijd een visuele inspectie uit om te bepalen of de machine(s) geen enkel gebrek vertonen.
- **Onderhoud machines:** Onderhoud de machine conform de aanwijzingen in de gebruikshandleiding en indien groter materieel dient het materiaal jaarlijks onderhouden en gekeurd te worden. Voer nooit onderhoud uit aan een draaiende machine.
- Houd elke vorm van onderhoud bij in het onderhoudsboek. Zie pagina 20 voor voorbeeld onderhoudsblad. Het onderhoudsboek ligt op het kantoor van de boer.
- **Altijd eerst instructie:** Ga je werken met een machine? Zorg dat je eerst op hoogte wordt gebracht over de werking. Krijg en vraag instructie aan boer of coördinator.
- Zorg dat je altijd een **mobiele telefoon** bij je hebt als je alleen werkt.

6.2 Gevaarlijke handgereedschappen en machines

Voor een aantal gevaarlijke machines zijn vanwege grotere risico's extra veiligheidsregels van toepassing:

6.2.1 Motorkettingzaag

Werken met een motorkettingzaag brengt relatief grote risico's met zich mee.

Ervaring vereist: Deze werkzaamheden dienen bij voorkeur te worden uitbesteed aan een gecertificeerd bedrijf. Zorg te allen tijde dat enkel ervaren en goed geïnstrueerde leden daarbij behulpzaam zijn. Heeft de ervaren motorzager een eigen kettingzaag? Leen deze niet uit aan anderen.

Bescherm jezelf: denk hierbij aan

- een veiligheidshelm, gehoorbescherming en gelaatsbescherming
- zaagschoenen of zaaglaarzen die goed grip hebben op de ondergrond
- werkhandschoenen die soepel zitten
- een zaagbroek of zaagoverall (deze kun je vaak huren in combinatie met de zaag)

Houd (gepaste) afstand. De expert zal weten wat hij doet, help je met verdere verwerking? Houd tenminste gepaste afstand tijdens het zagen in verband met rondvliegende splinters en neervallende takken. Als je helpt draag je ook een veiligheidshelm, gehoorbescherming, gelaatsbescherming en werkhandschoenen.

Aanvullend hierop is het advies om goed te kijken of er geen **processierups, wespennest of andere gevaarlijke zaken in de bomen/ struiken** aanwezig zijn welke door de kettingzaag beschadigd – én vooral verspreid - kunnen worden.

6.2.2 Bosmaaier

Werken met een bosmaaier brengt relatief grote risico's met zich mee.

Ervaring vereist: Deze werkzaamheden dienen bij voorkeur te worden uitbesteed aan een gecertificeerd bedrijf. Zorg te allen tijde dat enkel ervaren en goed geïnstrueerde leden daarbij behulpzaam zijn.

Bescherm jezelf: denk hierbij aan

- gehoorbescherming en veiligheidsbril
- veiligheidsschoenen of -laarzen die goed grip hebben op de ondergrond
- werkhandschoenen die soepel zitten
- Huid bedekkende werkkleding

Houd (gepaste) afstand. De expert zal weten wat hij doet, help je met verdere verwerking? Houd tenminste gepaste afstand tijdens het maaien in verband met wegschietende stenen. Als je helpt draag je ook de bovengenoemde persoonlijke beschermingsmiddelen..

Aanvullend hierop is het advies om goed te kijken of er geen **processierups, wespennest of andere gevaarlijke zaken op grond** liggen of in de buurt zijn welke door de bosmaaier beschadigd – én vooral verspreid - kunnen worden.

6.2.3 Lasapparatuur

Uitvoeren van laswerkzaamheden zijn alleen veilig wanneer er voldoende maatregelen worden genomen ter bescherming van de lasser. Wanneer deze maatregelen over het hoofd worden gezien, kunnen lassers gevaren zoals elektrische schokken, blootstelling aan rook en gassen, boogstraling en brand en explosie tegenkomen.

Werkplek: Zorg voor een veilige en droge werkplek met voldoende ventilatie. Zorg dat anderen op voldoende afstand blijven en niet in de lasboog kunnen lijken.

Bij inpandig gebruik is een lasrookafzuiging die de afgezogen lucht naar buiten blaast noodzakelijk. Zorg dat er geen brandbare materialen op de vloer liggen. Zorg dat een brandblusser bij de hand is.

Kleding: Draag nauwsluitende kleding die geen vlam kan vatten of kan schroeien.

Handschoenen: Draag lashandschoenen.

Gezichtsbescherming: Draag een veiligheidsbril en gebruik in alle gevallen een laskap.

Gehoorbescherming: Gebruik gehoorbescherming om te voorkomen dat vonken e.d. je oren beschadigen

Sluit de transformator op veilige wijze aan en haal deze direct na gebruik van de stroom.

6.3 Tractor en groot materieel

Op boerderijen komen veel ongelukken voor waarbij het gebruik van een trekker betrokken is!

Daarom is het ook van belang dat er bij de Herenboeren goede afspraken zijn gemaakt bij het gebruik van de trekker.

6.3.1 Instructie:

De trekker en de bijbehorende apparaten mogen alleen na toestemming van de boer door geautoriseerde leden worden gebruikt. Het **rittenboekje** moet **bij gebruik door leden** worden ingevuld met datum, begin en eindtijd en de naam van het betreffende lid.

Zorg dat de kennis en ervaring van de leden op- of rond de trekker is afgestemd op de gevaren van de combinatie trekker - machine - omgeving.

6.3.2 Trekker rijbewijs:

Iedere berijder van een trekker over het land én op de openbare weg dient in het bezit te zijn van een trekker rijbewijs (T-rijbewijs).

Voor je gaat rijden:

- Controleer dat alle functies (remmen, spiegels etc.) goed werken.
- Zorg dat de trekker is voorzien van een veiligheidscabine of een veiligheidsbeugel, -riem of -frame.
- Achteruitrijden is een **gevaarlijke handeling**. Overtuig jezelf altijd dat er niemand zich achter de trekker of in de dode hoek bevindt.

6.3.3 Aftakas:

Als de draaiende delen van een aftakas niet goed zijn afgeschermd, bestaat de kans op (zeer ernstige) ongelukken. Werk met machines waarvan de aandrijvende delen volledig zijn afgeschermd, inclusief de aansluitpunten en de kettinkjes aan beide zijden.

Zo hoort aftakas er uit te zien. Geen losse delen.

6.3.4 Aanbouwdelen aan de trekker

Op de trekker kunnen verschillende bewerkingsmachines worden gemonteerd.

Voor iedere machine geldt dat deze alleen mag worden gebruikt als de machine geen gebreken vertoont, op de juiste wijze is aangekoppeld en de boer instructies heeft gegeven over het gebruik. Na gebruik moet het aanbouwdeel op de juist plaats en schoon worden achtergelaten. Als je tijdens het gebruik een mankement vaststelt, waarschuw dan direct de boer en zorg dat het apparaat buitengebruik gesteld wordt.

Markeer een defect apparaat met een bordje **DEFECT! NIET GEBRUIKEN! Alleen de boer mag deze markering verwijderen na reparatie.**

7 Persoonlijke Beschermings Middelen (PBM)

7.1 Voorkomen is beter dan genezen,

Help je mee op de Herenboerderij? Dan MOET je altijd de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken. Je bent ervan op de hoogte gesteld dat deze door je bestuur beschikbaar zijn gesteld. Persoonlijke beschermingsmiddelen moeten geschikt zijn voor de gevaren waartegen ze bescherming bieden. Zie daarvoor het overzicht bij de opgeslagen middelen en volg de instructies op van de coördinator/werkgroep coördinator.

Check vooraf: Controleer voor het gebruik altijd of de middelen geen zichtbare gebreken vertonen. Draag of gebruik het beschadigde beschermingsmiddel anders **niet** maar meld het bij de boer en de Veiligheidsmedewerker van het Wenumseveld.

Instructie: in onderstaand schema ziet je welke middelen gebruikt dienen te worden om beschermd te kunnen werken. De werkgroep coördinator of de boer praat je bij over de risico's van bepaalde werkzaamheden op de Herenboerderij en hoe je de beschermingsmiddelen moet gebruiken. Tevens kan je bij het niet veilig werken aangesproken worden door boer of de werkgroep coördinator.

Na gebruik schoonmaken: maak de middelen alstublieft goed schoon met de daarvoor bestemde reinigingsmiddelen/doekjes. Hierdoor kan de volgende gebruiker de items gewoon snel en veilig gebruiken.

7.2 Welke middelen wanneer gebruiken?

Persoonlijke beschermingsmiddelen	Stevige schoenen	Overall	Handschoenen	Veiligheidsbril	Gelaatsscherm	Stofmasker (snuifje)	Gehoorbescherming	Valbeveiliging	Helm	Zaagbroek	Laskap en lashandschoenen	Veiligheidsschoenen
Werkzaamheid :												
Hogedrukreinigen	V	A		V	V		A					
Trekker	V						A					
Bosmaaien		A	V	V	V	A	V					V
Bomen rooien –			V	V	V	V	V			V		V
Kipcaravan	V	A	A			V						
Planten	V		A									
Zaaien	V		A									
Oogsten	V		A									
Lassen	V	V	V	V			V				V	

V = verplicht, A is aanbevolen

7.3 Werkmethoden

Gewasbescherming, landbouwgif en spuitlicentie

Helaas ontkomen we er ook op een Herenboerderij niet aan dat er wel eens 'gespoten' moet worden. In voorkomend geval zal dit echter worden uitbesteed aan een gecertificeerd loonwerkbedrijf. Alle aanwijzingen en instructies die door dit bedrijf worden gegeven moeten strikt worden opgevolgd.

8 Dieren op de boerderij

Het werken met dieren, of in nabijheid zijn, brengt extra risico's met zich mee. De boer is opgeleid en bekend met de verschillende risico's. Zorg ervoor dat je nooit alleen tussen of in de buurt van dieren komt!

Instructie door boer: Help je bij het verzorgen of voeren van de dieren? Doe dit nooit zonder instructie van de boer. De boer kent de dominante dieren, welke een extra risico vormen.

Runderen: Met name en vooral **stieren** zijn **onbetrouwbaar**. Zorg dat je daar zoveel mogelijk van weg blijft. Is het toch nodig om in de kudde (waarin stier) te komen, zorg dat je altijd stevige schoenen aan hebt én een stok of twijg bij je hebt.

Varkens: Een beer is van nature onbetrouwbaar en kan een verzorger aanvallen en verwonden. Varkens hebben van nature de neiging om te wroeten, kauwen en bijten. In sommige situaties kan dit leiden tot een gevaarlijke situatie.

Kippen: Er heerst regelmatig vogelgriep. De kippen zijn dan opgehokt. De richtlijnen over afstand houden en toegang tot de kipcaravan moeten door iedereen strikt worden opgevolgd. Onder toezicht van de boer kunnen werkzaamheden in de kipcaravan worden verricht.

Het dragen van een stofkapje FFP2 of liever FFP3 is altijd **verplicht**.

9 Biologische agentia

9.1 Planten en schimmels

Het is bijna onvermijdelijk dat je wordt blootgesteld aan biologische stoffen waarbij irritatie aan huid, ogen en ademhalingsorganen en eventueel vergiftigingsverschijnselen kunnen optreden. Bekende veroorzakers zijn de berenklauw, de acaciaboom, de fluweelboom, de plataan, het Jacobskruiskruid en ambrosia. Ook paddenstoelen, zwammen en schimmels kunnen klachten aan de luchtwegen veroorzaken en allergische huidreacties geven.

Persoonlijke beschermingsmiddelen. Gebruik bij voorkeur huid- en/of adembeschermingsmiddelen als je in de natuur werkt in de nabijheid van dergelijke begroeiing.

Was je handen voor, bij pauzes en na beëindiging van je werkzaamheden. Gebruik een milde zeep.

9.2 Biologische factoren en infectiezieken in bos en natuur

9.2.1 Eikenprocessierups

Draag bij het werken in de eikenprocessie risicozone een wegwerpoverall met capuchon, wegwerp handschoenen, oogbescherming, mondkap (FFP3) en makkelijk schoon te spoelen schoenen of laarzen.

Heb je voor het weggooien van de gedragen kleding en de gedragen **persoonlijke beschermingsmiddelen** voldoende plastic zakken bij je om besmette kleding na gebruik op te bergen?

Heb je voldoende **schoon speelwater** bij je?

Heb je voor het verwijderen van brandharen **breed plakband** bij je? Meerdere keren strippen!

Meld de boer minimaal het **aantal nesten** dat je waarneemt en de mate waarin zij klachten veroorzaken om de ernst duidelijk te maken

9.2.2 Teken en ziekte van Lyme

Teken kunnen de ziekte van Lyme veroorzaken! Ook op de boerderij kunnen teken aanwezig zijn. Bent je op de boerderij werkzaam geweest?

Controleer je kleding, huid en haren gedurende de dag en doe een totale lichaamscheck aan het einde van de dag.

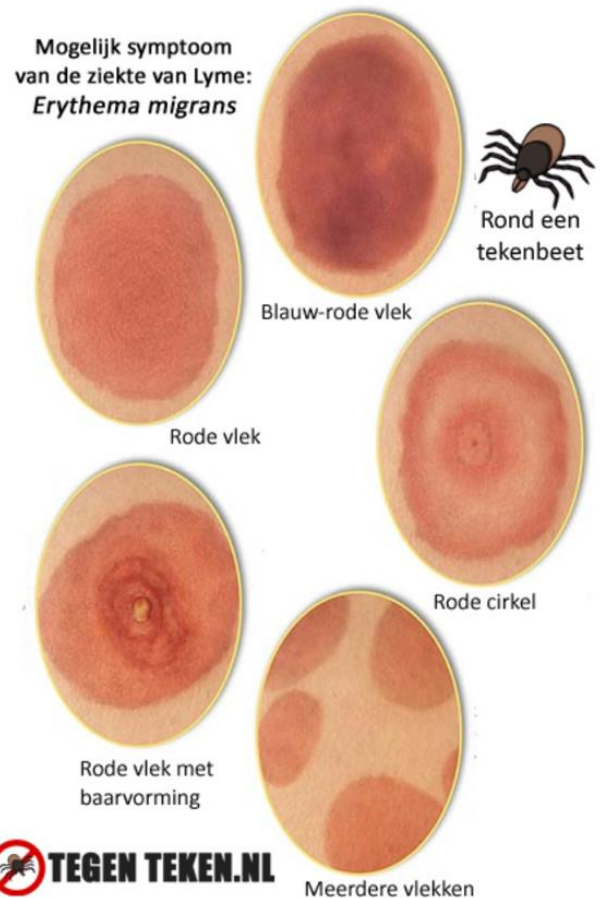
Gebruik een **tekening**, (deze is te vinden in de EHBO koffer) op het moment dat je een van hierboven getoonde beestjes in je huid ziet zitten, doe dit op juiste wijze snel en correct.

Noteer altijd in je agenda als je een tekenbeet hebt opgelopen zodat er met terugwerkende kracht naar kan worden gekeken.

Hiernaast staan enkele afbeeldingen van huidverkleuringen die op kunnen treden na een tekenbeet. Heb je na een tekenbeet deze symptomen raadpleeg dan

Figuur 1: teken in verschillende maten

Figuur 2: EHBO-koffer

9.2.3 Wespen en bijen

Eén op de 25 mensen is allergisch voor het gif van een bijen- of wespensteek.

Bij 70% van de mensen die allergisch zijn voor insectengif treden de klachten binnen een kwartier op. Het gaat dan onder andere om: Jeuk en zwelling over het hele lichaam, moeite met ademen of spreken, duizeligheid, misselijkheid, hartritme stoornissen en zelfs hartstilstand

Meld aan de boer en medeleden als jij of een van de medeleden **allergisch** reageert op zaken als een wespensteek e.d. Als dit nodig is, zorg dan dat je **antistoffen** bij de hand hebt en dat ook je collega's weten waar deze te vinden is en hoe die toe te dienen.

Angel verwijderen; Word je ondanks alle voorzorgsmaatregelen toch gestoken, verwijder dan zo snel mogelijk de angel omdat zelfs zonder insect het gif uit het gifzakje kan worden "gepompt". Dit geldt met name voor bijen. Kras de angel met je nagel of een mesje weg; trek de angel niet tussen twee vingers of met een pincet uit de huid omdat het gifzakje dan verder kan worden leeg geknepen.

Noodmedicatie bij ernstige reacties; als iemand in het verleden een ernstige allergische reactie doorgemaakte, dan heeft hij/zij mogelijk een adrenaline auto-injector voorgeschreven gekregen en zal deze gebruiken.

In voorkomend geval iemand niet alleen laten! Bel onmiddellijk 112. Laat iemand de AED ophalen (zie voorblad). Een allergische reactie is een levensbedreigend risico.

9.2.4 Wilde dieren en kadavers (vogelgriep)

Laat weten dat je er bent, maak geluid! Zo geef je wild de kans om te vluchten en kom je niet met ze in aanraking. Houd vooral afstand en geef dieren de ruimte om te vluchten.

Voorkom elk contact met besmet (lichaams)materiaal van kadavers of dieren. Voorkom geprikt of gesneden te worden door goede voorzorgsmaatregelen te nemen tijdens het hanteren en verpakken van kadavers. Dit moet je melden aan de boer en de boer zorgt voor verwijdering.

Was een wondje of beet goed uit met water en/of zeep en ontsmet met alcohol (70%) of jodium. Gebruik bij elke verwonding direct verbandmiddelen.

Vind je een kadaver? Meld dit aan de boer, hij zorgt voor het op de juiste manier afvoeren.

Was altijd je handen grondig na ieder contact, kleding wassen op 60 - 90 graden.

9.3 Zoönosen

Sommige ziektes kunnen overgaan van dier op mens. Deze ziektes worden zoönosen genoemd.

Wees je **bewust van de gezondheidsrisico's** door blootstelling aan zoönosen, beroepsgerelateerde infectieziekten en insectenbeten. Je vindt diverse instructiefilmpjes op internet.

Was altijd goed je handen!

10 Ongevallen en incidenten

Ondanks alle voorzorgsmaatregelen, instructie en voorlichting kan het tijdens het uitvoeren van werkzaamheden op de boerderij toch mis gaan. Voor deze gevallen zijn er op de boerderij BHV'ers aanwezig die zorgen voor de eerste hulp.

10.1 Preventie

Werken in de buitenlucht is gezond! Echter zijn er ook momenten waarop omstandigheden kunnen leiden tot gezondheidsrisico's. Denk hierbij aan hitte beroerte bij zonnige en warme dagen, onderkoeling bij regen, sneeuw en kou in de wintermaanden.

Help je op de boerderij? **Draag goede stevige (werk)schoenen en stevige (aan)gesloten kleding.**

Zonnesteek en werken in warme omgevingen (kassen)

Zorg voor de juiste kleding die je een goede bescherming geeft! Vooral in de zon tussen 11 en 3 kun je erg verbranden! Draag een zonnebril, hoed of pet en zorg voor voldoende rustmomenten en drink voldoende water.

Werken op dagen met neerslag en kou

Zorg voor de juiste (regen)kleding en laarsen die je een goede bescherming geeft! Zorg voor droge kleding en voorkom sterke afkoeling (tenen, vingers en neus en oren bij matig tot strenge vorst)

Alleen werken

Als er werkzaamheden op de boerderij uitgevoerd worden kan het voorkomen dat je alleen aan het werken bent. Voor het uitvoeren van werkzaamheden met handgereedschap is dit toegestaan. Bij het gebruik van machines en de trekker dienen altijd 2 of meer personen aanwezig te zijn

10.2 Eerste Hulp en ambulance/huisarts

Een ongelukje op onze boerderij zit in klein hoekje. Helaas kan een ongeval op onze boerderij ook gebeuren. Eerste Hulp nodig? Je kunt terecht bij een van de BHV-ers, zij helpen je graag. Daarnaast is het ook raadzaam om in overleg met de huisarts het incident te bespreken indien de klachten aanhouden. Bij een ernstig ongeval natuurlijk 112 bellen!

10.3 Incidenten registratie

Het is voor iedereen belangrijk dat de oorzaak van een ongeval wordt achterhaald, om een eventuele herhaling te voorkomen. **Meld daarom elk ongeval altijd!** We moeten dit in vervolg voorkomen. Dus meld dit altijd bij:

Boer / BHV Fabian Kemps Verhage 06-23 33 3670	Boer / BHV Mas van de Pol 06-11 97 1894
Administratie van de boerderij: wenumseveld@herenboeren.nl	

Mede hierom is het belangrijk, dat direct na een ongeval een melding wordt gemaakt bij Fabian of Mas. In samenwerking met onze secretaris stellen zij een rapport op en informeren Herenboeren Nederland, indien noodzakelijk. Door snelle en juiste melding worden alle relevante betrokkenen geïnformeerd, en kunnen indien mogelijk beschermende of preventieve maatregelen worden genomen. Naast het melden van ongevallen dienen ook gemeld te worden:

- bijna ongevallen
- gebeurtenissen met materiele schade aan objecten en machines van de Herenboerderij
- onveilige situaties/handelingen

Van de meldingen wordt een ongevallen/gebeurtenissenregister bijgehouden. Gebruik hiervoor het ongevalsregistratieformulier (zie bijlage 3) of Meld aan wenumseveld@herenboeren.nl in het mailbericht in ieder geval:

- Datum
- Omschrijving ongeval / schade
- Betrokken personen / slachtoffer, namen en telefoonnummer
- Hulpdienst ingeroepen (en zo ja, welke)

Bijlage 1. Calamiteitenkaart

Brand

Blijf rustig, Zorg voor eigen veiligheid
Bel direct **112** en/of bij een kleine brand
Fabian 06 23333670 en/of
Mas 06 11971894

Meld: - uw naam
- de plaats van de brand
- de omvang van de brand

Waarschuw andere personen in de omgeving
Tracht beginnende brand te blussen
Volg instructies van BHV en/of brandweer op

Ongeval / Letsel

Bij een licht letsel, begeeft u zich naar de EHBO-post. Laat zelfs een kleine wond door een EHBO'er verzorgen.

Bel bij een ongeval direct **112** en/of de aanwezige BHV'er
Fabian 06 23333670 en/of
Mas 06 11971894

Meld: - uw naam
- de plaats en aantal slachtoffers
- het adres waar de ambulance gewenst is

Stel het slachtoffer gerust
Laat het slachtoffer niet alleen
Zorg voor opvang van ambulance en begeleid hen naar de plaats van het ongeval
Laat de plaats van het ongeval onberoerd i.v.m. ongevalsonderzoek

Ontruiming

Schakel machines en apparatuur uit
Verlaat het gebouw, terrein en begeef je direct naar de verzamelplaats
Ga nooit terug naar de plaats van het incident
Verleen hulp waar nodig

De verzamelplaats bevindt zich op de parkeerplaats naast de witte hekken aan de Wenumseveldweg. Dit punt is voorzien van een bord zoals hiernaast.

Overige noodsituaties

Spoed? Bel 112

Bel voor minder spoedeisende hulp:

Politie: 0900 8844

N.B. Plaats deze bijlage op het algemene publicatiebord (en bij de EHBO-koffer)!

Bijlage 2. Boodschappen bestellijst

Als je merkt dat materialen (bijna) op zijn en er nieuwe besteld moeten worden, gebruik dan dit formulier voor het bestellen van materialen en PBM en geef deze aan je werkgroep coördinator.

Persoonlijke beschermingsmiddelen & veiligheid

Aantallen en merk/soort lokaal te bepalen

- Wegwerphandschoenen
- Mondkapjes FFP2 of FFP3
- Handschoenen diverse maten en soorten (tuin, waterdichte en stratenmaker)
- Gelaatsscherm en overzetbril
- Kniebeschermers (oogsten op knieën)
- Waarschuwbordjes in/nabij schuur/binnenruimte: handen wassen, gevaarlijke stoffen, brandblusser, verzamelpunt

Overig:

- Handzeepdispenser
- Reinigingsdoekjes t.b.v. reiniging Persoonlijke Beschermingsmiddelen na gebruik
- Verbandtrommel met extra vingerpleisters, schaar
- Ducttape t.b.v. haren eikenprocessierups
- Extra pleisters in handige maten
- Tekenschepje
- Oogspoelapparaat en vloeistof
- Brandblusser (incl. jaarlijks onderhoud en afhankelijk van de bouwvoorschriften)
- Diverse waarschuwborden
-
-

Bijlage 3. Ongevalsregistratie

ALGEMENE INFORMATIE INCIDENT (in te vullen door betrokkene)						
Datum melding		Type incident	☐ Incident met letsel ☐ Incident met milieuschade ☐ Incident met materiële schade ☐ Incident met gezondheidsrisico			
Gemeld aan						
Werkgroep		Bedrijfsdeel				
Datum incident		Tijdstip incident				
Betrokkene		Melder				
Getuige						
Omschrijving Incident						
Toedracht omschrijving	(Technisch, (mechanisch / Elektrisch / luchtsturing), Persoonlijk (Gedrag))					
Getuigenverslag						
LETSEL						
Slachtoffer		Verzuimduur	dag(en)/uren			
Omschrijving van letsel of schade						
Soort letsel		Plaats letsel				
☐ Snijwond ☐ Schaafwond ☐ Verstuiking ☐ Kneuzing	☐ Botbreuk ☐ vergiftiging ☐ brandwond ☐ Anders, tw.	☐ Hoofd ☐ Nek ☐ Rug ☐ Inwendig	☐ Ogen ☐ Keel ☐ Buik	☐ Arm ☐ Hand ☐ Been ☐ Voet	☐ Links ☐ rechts	
SCHADE						
Apparatuur / product / Productietijd						
Product (inclusief hoeveelheid, gevaaraspecten product)			Apparatuur (incl. gebouwen etc.)			
ACTIES	ACTIE OMSCHRIJVING (in te vullen door de boer)			Actie nemer	Plan uitvoer	Uitvoeringsdatum
1						
2						
3						